

ОБНОВА

Година I, Број 3

ожујак / март 2004.

Рудник Трепче – власништво Српске Банке

*Ми знамо да се њириликe српског народа могу њојравиши само исирајним радом.
Зашо се и не уздамо ни у кога, него смо сиремни и одлучни да свршавамо све своје њослове сами.*

РУДНИК ТРЕПЧЕ

Рудник Трепче који се налази крај Косовске Митровице је био власништво „Терса Mines Limited, London”, које је било деоничарско друштво. Деонице тог друштва су имали поред страних улагача и бројни грађани Краљевине Југославије, као и Српска Банка.

После брозовске окупације Југославије Броз је покушао да илегално присвоји тај рудник. Међутим Броз је наишао на једну тешкоћу. У питању је била енглеска твртка коју није могао претњама, уценама и хапшењима да изнуди од власника. Исплатио је страним грађанима неку неодређену своту, али је био приморан да то учини и деоничарима који су живели на његовом власничком подручју. Некима је нешто исплаћено, некима је имовина већ пре тога отета и наравно нису добили ништа. Српска Банка је годину дана пре тога била опљачкана, те Броз није сматрао за потребно да деоничарима Српске Банке да било шта.

Тиме је Српска Банка постала једини познати неисплаћени деоничар подuzeћа „Терса Mines Limited, London” и самим тим једини преостали власник над рудником Трепче.

Рудник Трепче је за време брозовске окупације био запостављен и уколико је радио производио је нешто олова и сребра и много више загађења околишта.

Правац друштвеног кретања на Косову одређује највише онај ко поседује тај рудник. За добро радног становништва Косова је потребно да тај рудник што пре пређе у власништво Српске Банке, како

би се тиме омогућио рад незапосленом становништву Косова и самим тим омогућило сређивање друштвеног живота сиротиње која настањује ту покрајину.

КАКО ЈЕ ОТПОЧЕЛА
ПЉАЧКА СРПСКЕ БАНКЕ
ИЗВЕШТАЈ УПРАВНОГ ОДБОРА
СРПСКЕ БАНКЕ
НАКОН РАСПАДА
НЕЗАВИСНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ

МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
ФЕДЕРАЛНЕ ДРЖАВЕ ХРВАТСКЕ
ЗАГРЕБ.

Представка

Трговачко индустријалне банке д.д.
Односно Српске Банке д.д. у Загребу
Јуришићева ул. бр. 4

Једноструко
ради успоставе стања од прије 10.IV.1941.

Српска Банка д.д. у Загребу основана је године 1895 са циљем да прикупља капитале Срба привредника и тиме придигне и унапреди у оно време доста занемарени српски живаљ на привредном пољу.

Тај капитал уплаћен је широм целе земље, гдје су Срби били настањени, махом од људи, који су потицали од средњег сталежа.

Српска Банка је тај свој задатак успешно вршила све до године 1941 и била опште призната у

Југославији и ван граница Југославије као једна од најсолиднијих и добро фундираних наших банковних завода.

Окупацијом Југославије године 1941 са стране нацистичке Њемачке и оснутком Н.Д.Х. настао је на територији основане Н.Д.Х. тежак прогон целог српског народа, који је на овом подручју живео, а тако и прогон и уништавање свих српских привредних установа.

У низу тих прогона међу првима је био на удару наш завод као истакнута привредна институција Срба у овим крајевима. Усташка власт основане Н.Д.Х. именовале су и поставиле одмах у мјесецу априлу 1941 у нашем заводу повјереника у особи г. Ивице Драгићевића, а кратко време након тога нас је завод одлуком усташког редарства и жупе Пригорје затворен и запечаћен, а рад завода обустављен.

Још прије затварања и запечаћења завода изашла је 16.V.1941 законска одредба о промјенама назива привредних предузећа по којој је и наш завод био присиљен промјенити своје име, те је од Српске Банке д.д. силом наведене законске одредбе назван Трговачко-индустријална банка д.д.

Након затварања и запечаћења завода затражила је тадашња усташка власт, да се измјени управа завода, а уједно је тражен и начин да се усташке власти помогну имовине завода. Наша управа није хтјела и није могла добровољно на то пристати, а тим мање, што је један дио управе био истјеран из земље, а исто тако били су прогнани и отсутни многи акционари.

Када је банка 7 јула 1941 по усташком редарству запечаћена, одузети су кључеви банке, трезора и осталих благајни и предани повјеренику Ивици Драгичевићу, док су кључеви од улаза у банку предани редарственим органима, који су вршили затварање и печећење и то поименице редарственим агентима Петру Шегота и Влади Тополац.

Истодобно заворена је и наша филијала у Дубровнику, ухапшен је цијели персонел банке заједно са управником, дотјерани су у Загреб, те је пет намештеника стрељано од девет, који су били овамо дотјерани. Исту судбину доживеле би и остале филијале, када би биле на дохвату усташких власти и на територији бивше Н.Д.Х.

Једновремено уследио је прогон, хапшења и интернирање особља централе у Загребу, те су двојица чиновника стрељана, а некоји су протјерани у Београд.

Иста судбина задесила је неке чланове наше управе.

Примјерице навађамо случај г. Саве Миљановића из Дубровника чије је присуство на скупштини завода било безувјетно потребно ради потписа биланце као члана надзорног одбора.

Наведени Сава Миљановић позван је од повјереника брзојавно да одмах дође у Загреб у горњу сврху, што је исти учинио, а када је своју дужност извршио био је на повратку у Босни убијен.

У то време ових прогона, истјеривања и покоља Срба, када је наш завод био запечаћен и управа банке разјурена стављен је на преостале чланове управе и мали број преосталих дионичара Срба улти-

мативни захтјев да банка имаде повисити дионичку главницу од Дин. 40.500.000.– на куна 60.000.000.– да ће ово повишење дионичке главнице преузети као дионичар и уплатити тадања Штедионица Н.Д.Х., да се управа завода имаде попунити људима које буде одредила надлежна усташка власт.

Ови захтијеви стављени су по тадашњем усташком министру др. Косаку преко повјереника Ивице Драгичевића.

Под овим притиском и страховитим насиљем преостали чланови управног одбора и дионичари Срби били су присиљени да сазову главну скупштину и да пред исту ставе ове захтјеве гледе повишења дионица главнице и попуњавања управе, а све то само за то да се спаси имовина банке, како и голи животи преосталих функционера и намјештеника Срба и њихових обитељи.

Дана 31 јула 1941 одржана је XLV. редовна главна скупштина акционара, којој је морао присуствовати сваки поједини преостали акционар Србин под претњом посљедица закона о саботажима, те је проведено повишење дионичке главнице и избор по усташкој власти именованих особа у управни одбор.

Надодајемо, да је овој скупштини присуствовало само 20 акционара, док је 15 присуствовало по пуномоћницима, дакле свега присуствовало 35 акционара.

Од 20 лично присутних акционара била су петорица чланови управе, петорица чиновници банке, а тројица су били чланови породица управе и чиновника, тако да је у истину присуствовало само 7 дионичара који нису функционери или чиновници банке односно чланови њихових породица.

Скупштина је одржана у дворани Српске Банке, док су пред двораном стајала два наоружана усташа-емигранти, који су тако дуго чували стражу, док сви захтјеви усташких власти нису били спроведени, повишена дионичка главница и именован нови управни одбор.

Од укупног броја 540.000 акција завода, било је заступано на скупштини, што лично што путем пуномоћи свега 57.587, дакле нешто преко 10% акција, а од тога броја је 27.547 било власништво мировинског фонда чиновника и послужитеља банке.

Истодобно, именован је главним равнатељем дотадањи повјереник Ивица Драгичевић, а надокнадно су акцептирана још два виша чиновника прокуристе завода, те је тиме била по окупационој власти осигурана потпуна контрола над цјелокупним радом завода, преостале старе управе и преосталих старих чиновника.

Под тим околностима вођен је наш завод и надаље све до ослобођења, па је наравно да је таква

Бриго моја пређи на другога.

Народна

Комунизам је могућ само у рају, где никоме није потребан, или у паклу где га већ сви имају.

Ronald Reagan

Не дајте светиње псима; нити међите бисера својега пред свиње, да га не погазе ногама својима, и вративши се не растргну вас.

Јеванђеље по Матеју 7.6

по усташким властима декретирана управа била у могућности, да неограничено проведе све што сматра потребним и за себе повољним, па је тако године 1943 усљедило повишење дионичке главнице од Кн. 81.000.000 које је дионице поново преузела бивша штедионица Н.Д.Х.

На тај начин је бивша Н.Д.Х. путем своје штедионице Н.Д.Х. дошла практично до стварне већине према старим деоничарима, јер се ново уписане дионице налазе у једној руци, док су старе дионице биле у многобројним рукама разасуте по целој Југославији.

Према наведеном чињеничном стању образложили смо да се у нашем случају ради о присилним актима окупатора и усташких власти, за које безувјетно важи закон АВНОЈ-а од 3.И.1945 о укидању и неважности свих правних прописа донетих од стране окупатора и њихових помагача, те надаље закон АВНОЈ-а од 24.V.1945 о поступању са имовином, коју су сопственици морали напустити у току окупације и имовином која им је одузета од стране окупатора и њихових помагача, те се сви ови правни чини по горњим законским прописима имаду сматрати правно неважећима и укинутима.

Из горе наведених разлога молимо

Министарство финансија
Федералне Државе Хрватске

да изволи уважити наш предлог и захтјев о успостави стања у трговачком регистру од прије 10.IV.1941, те издати нам одлуку да можемо путем Окружног народног суда у трговачком регистру дати провести

1. промјену имена у Српска Банка д.д. и савезну промену правила гледе имена банке;

2. прогласити правно неважећим и провести упис брисања повишења наше дионичке главнице од Дин. 40.500.000.– на Кн. 60.000.000.– и надаље на Кн. 81.000.000.– тиме да извршену уплату за дионице сматрамо потраживањем у готовом, штавивиши у исту на посебан рачун, без признања учествовања на

Зграда Српске Банке у Панчеву

добитку и савезну промјену правила извршену ради обих повишења дионичке главнице;

3. упис брисања свих чланова управног и надзорног одбора изабраних у годинама 1941 до 1945;

4. упис именованог управног делегата банке до одржавања изванредне главне скупштине, на којој ће се изабрати нови управни и надзорни одбор.

У Загребу, дана 1 коловоза 1945.

СМРТ ФАШИЗМУ – СЛОБОДА НАРОДУ!

Трговачко индустријална банка
д.д.
Односно
Српска Банка д.д.

THE ASSOCIATION OF HEIRS OF THE SHAREHOLDERS OF SRPSKA BANKA
УДРУГА НАСЛЕДНИКА ДЕОНИЧАРА СРПСКЕ БАНКЕ

Удруга је регистрована при уреду тајника државе Илиноис и има право јавног наступа.

PRESIDENT: Shaskevich, Michael, Chicago, Illinois;

SECRETARY: Reichelt-Omcikus, Elizabeth, Medford, New York;

TREASURER: Zorich, Diana, Pittsburgh, Pennsylvania;

DIRECTORS: Beric-Maskarel, Karmensita, Etibocoke, Ontario;

Bugarin, Aleksandar, Kansas City, Missouri 66109; Popović, Nenad, Chevy Chase, Maryland 20815.

CORPORATIONS: Привредник – заступан по Ђури Зороји, Загреб и Јелени Табак, Нови Сад. Бокешка Банка, Котор – заступана по Владану Лазаревићу, Котор. Фонд Арсе Пајевића, заступан по Гимназији „Змај Јован Јовановић”, Нови Сад – професор Петар Којић. Манастир Светог Стефана, Сомбор – заступан по Миливоју Недељковићу, намеснику манастира светог Арханђела Михаила. Мировински фонд чиновника и послужитеља Српске Банке – заступан по Михаилу Шашкијевићу, USA. Српски Кредитни Завод д.д. Бјеловар – заступан по Филипу Омчикусу. Српска Православна Црквена Општина, Kansas City, Kansas – заступана по оцу Александру Бугарину, USA. Српска Штедионица Глина – заступана по Даници Крнета-Релић.

Удруга броји преко две стотине чланова који заједнички имају право на преко 120,000 деоница Српске Банке од укупног броја од 570,000 деоница у промету. **ДУЖНОСТ СВАКОГ НАСЛЕДНИКА ЈЕ ДА СЕ УЧЛАНИ У УДРУГУ И ДА БРАНИ ИМОВИНУ СВОЈИХ ДЕДОВА. АКО ТИ НЕ ТРАЖИШ СВОЈУ ДЕДОВИНУ, ОНА ЋЕ ПРИПАСТИ ХРВАТСКОЈ ДРЖАВИ!**

Адреса председника Управног одбора и директора Удруге наследника деоничара Српске Банке: Michael Shaskevich, 9056 South Pleasant Avenue, Chicago, Illinois 60620-5510, Tel. (773)238-7785, E-mail: shaskevich@aol.com

НАПОМЕНЕ:

Вредност 40,500,500 куна је (1000 куна = 7 дин ДФЈ) што је 283,500 динара ДФЈ или \$ 5,670.– Вредност 40,500,500 динара Краљевине Југославије је \$ 810,000.–, вредности долара из 1941 године.

Ово су вероватно потписали преостали чланови Управног одбора Српске Банке, а то би били: Берић Иван, Лађевић Лазар, Калембер Стеван, Тубић Стеван

НА ОВУ ПРЕДСТАВКУ ЈЕ БРОЗОВСКА ВЛАСТ ОДГОВОРИЛА ХАПШЕЊЕМ ЧЛАНОВА УПРАВИТЕЉСТВА СРПСКЕ БАНКЕ.

БРОЗ ЈЕ НАСТАВИО ДЕЛО ПАВЕЛИЋА.

У вези овога биће у једном од следећих бројева објављена пресуда брозовца Жарка Вимпулшека из студеног 1945 године.

У то време управитељству Српске Банке нису била доступна обавештења о другим многобројним злочинима извршеним над деоничарима Српске Банке. Изгледа да им није био познат ни случај Милоша Теслића, члана надзорног одбора Српске Банке.

Чиновници испоставе Српске Банке у Дубровнику који су били убијени у Загребу: Бравачић Јово (1888), Ромовић Спасо, Траживук Душан, Вукшић Драгиња (1912), Липовац.

Убијени су 4.VIII.1941 у Максимиру као таоци зато што је нека бомба бачена на неку НДХ школу. Убијено је између 300 и 500 таоца.

СТИЈЕПО МУРАТ И БОЖО ШТЕГЕР СУ БИЛИ ДОВЕДЕНИ У ЗАГРЕБ, АЛИ СУ БИЛИ ПУШТЕНИ КАО КАТОЛИЦИ.

Жена Јова Бравачића, Милица Бравачић је разговарала са павелићевцем Владом Црљењаком који јој је шапнуо на уво: „СРБА ВИШЕ НЕЋЕ БИТИ.”

ИЗ КЊИГА СТАРОСТАВНИХ

ПРИВРЕДНИК, бр. 19; 6.(19) Октобра 1905

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА У ПАНЧЕВУ

закључила је да ће се одсад више него досад старати да се незбринуте Српкиње што више одају и посвећују радиности, привреди и т.д., па је осталима задругама Српкиња предложила и замолила их, да и оне у свом подручју исто тако чине колико више могу, чему су се – разуме се – све Српкиње и њихове задруге највољније придружиле.

Одазивају се, раде и заузимају се наше врле Српкиње на све стране – у свом домашају – и вољно и успешно. Постидеће оне убрзо и многе хвалисаве разметљиве мушке главе, Србе, који осим празног разговора за Српство никад ништа не учинише.

И Женско Друштво прихватило је тај покрет, па је од своје стране у то име послало 100 круна Панчевачкој Задрузи Српкиња, која је исту суму Привреднику уступила, јер смо се ми примили, да ћемо између женских задруга посредовати, па ћемо их у те послове упућивати, у свему на руци бити им, док оне не створе између себе свој Савез, који ће онда, разуме се, у свему организовати рад свију добротворних задруга у свима њиховим правцима, па и у правцу старања за наш женски привредни подмладак.

СРПСКЕ СЕСТРЕ У СРПСКОЈ БАНЦИ

Овде доносимо списак наших сестара које су деоничари Српске Банке. Моли се свако ко зна за било шта у вези тих удружења да то јави редакцији овог листа.

Добротворна Задруга Мостарских Српкиња, Мостар
Добротворна Задруга Српкиња Дубровника,
Дубровник

Добротворна Задруга Српкиња, Госпић
Добротворна Задруга Српкиња, Нови Бечеј
Добротворна Задруга Српкиња, Суботица
Добротворна Задруга Српкиња, Турски Бечеј
Добротворна Женска Задруга Српкиња, Петровград
Коло Српских Сестара, Митровица
Коло Српских Сестара, Мостар
Српски Фонд Женска Школа, Котор
Загребачко Добротворна Задруга Српкиња, Загреб
Загребачко Добротворна Задруга Српкиња за
интернат, Загреб

КО НЕ ТРАЖИ НАТРАГ СВОЈУ ДЕЛОВИНУ
ТАЈ ДЕЛОВИНУ СВОЈУ ПРЕПУСТА
ХРВАТСКОЈ ДРЖАВИ.

МОЛЕ СЕ СВИ ЧИТАОЦИ ДА ПОМОГНУ
ДА СЕ НАЂУ ДЕОНИЧАРИ ТО ЈЕСТ НАСЛЕДНИЦИ
ДЕОНИЧАРА СРПСКЕ БАНКЕ.

**ДУЖНОСТ И ЧАСТ СВАКОГ ДОБРО СТОЈЕЋЕГ
СРБИНА ЈЕ ДА БУДЕ ДЕОНИЧАР СРПСКЕ
БАНКЕ.**

Лист Српске Банке д.д. Загреб

Издаје једанпут месечно

Одговорни уредник: **Михаило Шашкијевић**,
председник Управног одбора Српске Банке
Претплата за земље Краљевине Југославије износи
цену постарине. За иностранство 5 Еу, односно 5 US\$
по листу.

Повериоци за бивше земље Југославије:

Ђуро Зороја, Писа 436, 10000 Zagreb

Александар Коло, Бул. Михаила Пупина 123/21,
11000 Нови Београд

Јелена Табак, Златне Гредe 7, 21000 Нови Сад

За иностранство:

Michael Shaskevich, 9056 S. Pleasant Ave. Chicago, Ill.,
60620-5510 USA; shaskevich@aol.com